

IZ RADA INSTITUTA ZA CRKVENU GLAZBU

NASTUPI INSTITUTA ZA CRKVENU GLAZBU

1. *Te Deum na kraju akademske godine*

Akademska godina na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu završena je misom zahvalnicom sa Tebe Boga hvalimo 10. VI. 1979. u sjemenišnoj kapeli. Tom prigodom zbor Instituta predvodio je pjevanje.

2. *Proslava 140-obljetnice glazbeno-pjevačkog društva »Vijenac«*

Nadbiskupsko bogoslovsko sjemenište u Zagrebu proslavilo je svečanom akademijom 140-obljetnicu osnivanja i djelovanja našeg najstarijeg glazbeno-pjevačkog društva »Vijenac«. Program u kojem je sudjelovao i zbor Instituta odvijao se slijedećim redom:

1. Pozdrav
2. Vatroslav Lisinski: *Zbor Hrvatica iz opere »Porin«* — izvodi 2-glasni ženski zbor Instituta za crkvenu glazbu, dirigent mo. A. Milanović
3. Stjepan Šošarić: *Povijesni pregled djelovanja glazbeno-pjevačkog društva »Vijenac« 1839—1979.*
4. Preradović-Novak: *Pozdrav Domovini* — izvodi zbor bogoslova
5. Emanuel Hoško: *Zagrebački bogoslovi u vrijeme narodnog preporoda i apsolutizma*
6. Nenad Mirko Novaković: *Tko pjeva, zlo ne misli* — recitiraju: Juraj Kostelac, Stjepan Vuglovečki i Anđelko Buljat.
7. Krsto Odak: *Svrši stopi moje* — izvodi mješoviti zbor Instituta za crkvenu glazbu, dirigent mo. Anđelko Milanović
8. Jurica Fauković: *Milan Zjalić, svećenik muzikolog*
9. *U boj, u boj* — iz opere N. Šubić Zrinski — izvodi 4-glasni muški zbor bogoslova, dirigent Lj. Galetić.

Bio je to kratki spomen na dugotrajno i bogato djelovanje glazbeno-pjevačkog društva »Vijenac« u zagrebačkom sjemeništu. Zadnjih godina kao da je zbornu pjevanje zamrlo, osim pojedinačnih pokušaja. Do izražaja su došli različiti VIS-ovi s električnim gitarama. Nije li možda na sadašnjoj generaciji bogoslova zadatak i obaveza da obnove zbornu pjevanje koje je cvalo kroz toliko desetljeća. U sjemeništu sada boravi preko 100 bogoslova. Dovoljan broj da se napravi izbor i sastavi jedan dobar muški zbor koji bi opet pronosio slavu »Vijenca«. Potrebno je da se nađe jedan ili više entuzijasta koji bi pokrenuli i dalje vodili zbor, jer vjerujemo da i u sadašnjoj generaciji bogoslova ima dovoljan broj onih koji bi našli vremena da se posvete zbornom pjevanju. Isplatio bi se barem pokušati.

3. *RIJEČ I GLAZBA — glazbeno-duhovno razmatranje u zagrebačkoj prvostolnici.*

Zadnji nastup Instituta u šk. g. 1978/79. bio je 17. VI. u zagrebačkoj prvostolnici, gdje je održano glazbeno-duhovno razmatranje »Riječ i glazba« s temom »Nebesa navješćuju slavu Božju«. Kroz razmatranje je vodio dr. Josip Ladika, direktor Glasa koncila. Koncert je imao dva dijela. Prvi dio izvodio je Institut za crkvenu glazbu. Zbor Instituta otpjevao je pod vodstvom mo. Anđelka Milanovića 2 skladbe: *Signum magnum* L. Reficea i *Nebesa silna pjevaju* B. Marcella. Prof. H. Bledšnajder pratila je zbor na orguljama a samostalno je izvela *Prière a notre Dame* iz Gotičke suite L. Boëllmanna i *Pièce heroïque* C. Francka.

Drugi dio razmatranja bio je posvećen Boki Kotorskoj — zaljevu svetaca — koji je ove godine bio pogođen katastrofalnim potresom. Zato je i sav dobrovoljni prilog bio namijenjen za Boku Kotorsku. Bio je to skroman doprinos Instituta postradaloj Boki. U tom drugom dijelu recitatori Azra Ljumanović i Pavao Bucić, recitiranjem izabranih pjesama pjesnika Bokelja, Ivana Bolice (*Postanak i ime Kotora; Trg i crkva sv. Tripuna*). Andrije Zmajevića (iz *Slovenske Dubrave: Uvod, potres, meditacija*); Frane Alfirevića (*Spomen na Boku*) i Jeronima Kornera (*Rodnom mjestu*), evocirali su uspomenu na Boku Kotorsku. Tenor Josip Soldo otpjevao je *Psalam za tenor solo i orgulje* hrvatskog skladatelja iz Boke Kotorske Ivana Brkanovića. Razmatranje je završeno *Toccatom* iz Gotičke suite L. Boëllmanna.

J. K.

SEMINAR O GLAZBENOM ODGOJU

Prije 16 godina (1963.) je II. vatic. sabor donio smjernice o pouci i upotrebi glazbe u sjemeništima, novicijatima i redovničkim zajednicama, te o izobrazbi učitelja crkvene glazbe. U tom razdoblju, točnije od 1962. god. do danas, održano je nekoliko sastanaka i seminara za nastavnike crkvene glazbe, a zaključci i prijedlozi tih skupova bili su tri puta poslani BKJ. Ove godine je prvi put BKJ razmatrala pitanje o kojem je ovdje riječ.

Institut za crkvenu glazbu u Zagrebu kao interdisciplinarna ustanova za obrazovanje crkvenih glazbenika, te istraživanje i unapređivanje liturgijske glazbe, potaknut nezadovoljavajućim stanjem liturgijske glazbe kod nas, a posebno nedovoljnim glazbenim odgojem i obrazovanjem budućih svećenika u srednjim vjerskim školama i visokim bogosl. školama (Bogosl. fakultetima), te u novicijatima časnih sestara, održao je 26. i 27. lipnja 1979. g. seminar za sve nastavnike crkvene glazbe na kojem se raspravljalo o planu, programu i metodama glazbenog odgoja i obrazovanja u vjerskim odgojno-obrazovnim institucijama. U radu seminara sudjelovalo je preko 50 svećenika i redovnika, crkvenih glazbenika, koji su uputili BKJ prijedloge za rješavanje pitanja glazbenog odgoja i obrazovanja na bogoslovnim učilištima, srednjim vjerskim obrazovnim ustanovama i u redovničkim novicijatima.

Crkva traži temeljitu glazbenu naobrazbu svećenika redovnika i redovnica uz pomoć sposobnih, stručno izobraženih učitelja crkvene glazbe: »Neka se veoma cijeni pouka i upotreba glazbe u sjemeništima, novicijatima i zavodima muških i ženskih redova, a i u ostalim katoličkim zavodima i školama; da bi se ta pouka ostvarila neka se temeljito izobrazbe učitelji, koji su određeni da poučavaju svetu glazbu.« (Konstitucija o liturgiji II. vat. sabora, gl. VI. t. 115.). »Sveta glazba mora biti pribrojena obaveznim predmetima i zato je treba predavati svim sjemeništarima, i to već od prvog razreda srednje škole pa sve do potpuno završene teologije.« (Instrukcija Kongregacije za sjemeništa i sveuč. nauke br. 575/49.)

Na temelju ovih propisa, suočeni sa suvremenom problematikom glazbenog odgoja i obrazovanja, posebno s reformom školstva u Hrvatskoj koja je u nekim tipovima srednjih škola ukinula glazbeni odgoj kao samostalni nastavni predmet (zadržan je samo u I. i II. razr. kao dio predmeta »umjetnost«, te

se zajedno s likovnom umjetnošću predaje samo su-
marni pregled povijesti glazbe svaki drugi tjedan po
jedan (!) sat), Institut za crkvenu glazbu i svi na-
stavnici crkvene glazbe, sudionici seminara, predložili
su BKJ sljedeće:

1. U svim dječaćkim sjemeništima (*srednjim vjer-
skim školama*) treba u redoviti raspored sati školske
nastave uvrstiti i predmet *glazbeni odgoj* kao samo-
stalni, obavezni predmet, i to u niža dva razreda t. j.
prve dvije godine po dva sata nastave tjedno, a u pre-
ostale dvije godine barem po jedan sat nastave tjed-
no.

Program nastave glazbenog odgoja i obrazovanja
kroz četiri godine školovanja u srednjim vjerskim ško-
lama treba obuhvatiti:

Osnove teorije, solfeggia i tehnike pjevanja; ko-
ralno pjevanje; osnovne pojmove iz liturgike; opći
pregled povijesti glazbe s posebnim obzirom na crk-
venu glazbu; osnovne pojmove o glazbenim instru-
mentima i praktično sviranje (vježbe) na glasoviru ili
harmonijumu ili orguljama uz stručno vodstvo kva-
lificiranog nastavnika.

2. U svim *Visokim bogosl. školama* (fakultetima)
treba kroz sve godine školovanja predavati crkvenu
glazbu po jedan sat tjedno.

Program nastave treba obuhvatiti: Greg. koral sa
psalmodijom; svećeničku pjevačku službu i vođenje
liturgijske zajednice; estetiku glazbe; zakone i propise
o crkvenoj glazbi; pregled povijesti crkvene glazbe
općenito i posebno kod nas, te osnovne pojmove iz
organografije. Preporuča se sviranje glasovira, har-
monijuma ili orgulja pod stručnim vodstvom nastav-
nika.

3. Kroz sve vrijeme trajanja *novicijata u ženskim
redovničkim* zajednicama treba predavati crkvenu
glazbu barem po dva sata tjedno.

Program treba obuhvatiti: propise crkvene glazbe;
koralno i pučko pjevanje uz osnove teorije i solfeggia,
te kratki pregled povijesti crkvene glazbe.

4. U *novicijatima muških redovničkih zajednica*
trebaju se pobrinuti poglavari da sposoban nastavnik
glazbe poučava novake u pjevanju koralnih melodija
i pučkih liturgijskih popijevaka uz slušanje važnijih
glazbenih djela i tumačenje propisa crkvene glazbe,
te sviranje glasovira, harmonijuma ili orgulja. Ovo
je potrebno zbog kontinuiteta glazbenog odgoja i ob-
razovanja, što je u skladu s propisima Crkve.

5. U svim dječaćkim sjemeništima (srednjim vjer-
skim školama), *novicijatima* i visokim bogosl. škola-
ma (fakultetima) treba crkvenu glazbu poučavati *kva-
lificirani nastavnik* crkvene glazbe.

6. Nastavnici crkvene glazbe su predložili da BKJ
povjeri Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu izradu
jedinog *udžbenika* glazbenog odgoja za sve sred-
nje vjerske škole, te posebnog udžbenika za visoke
bogosl. škole (fakultete).

7. Nastavnici su predložili da BKJ povjeri Institu-
tu za crkvenu glazbu temeljitu *razradu prijedloga*
gornjih globalnih programa nastave glazb. odgoja,
koji treba biti usmjeren prema formiranju glazbene
ličnosti budućeg svećenika i redovnice i to u prvom
redu za potrebe liturgije i za vođenje i nadziranje
crkvenog pjevanja u župi, posebno pučkog liturgij-
skog pjevanja.

8. Predloženo je i da BKJ preporuča svim poglava-
rima sjemeništa i redovničkih zajednica (t. j. vjerskih
odgojnih zavoda obih redova) da redovito šalju svoje
crkvene glazbenike — nastavnike i nastavnice — na go-
dišnje stručne *seminare*, koje treba organizirati In-
stitut za crkvenu glazbu u Zagrebu.

Svi nastavnici crkv. glazbe, koji su potpisali gore
iznesene prijedloge, očekivali su da će BKJ pozitivno
riješiti dopis već na svojem prvom ljetnom zasjeda-
nju početkom srpnja, no prijedlozi nisu bili uključeni
u dnevni red BK. Očekujemo da će, vjerojatno, biti
uključeni u dnevni red jesenskog zasjedanja BKJ.
Premda će odluke BKJ doći prekasno za realizaciju
u ovoj školskoj godini, nadamo se da će ipak dopri-
njeti unapređenju glazbenog odgoja i obrazovanja
budućih svećenika i redovnica te liturgijskog života
župa i redovničkih zajednica, u kojem i crkvena glaz-
ba ima svoj nužni udio.

Pozivamo sve crkvene glazbenike da svojim prijed-
lozima doprinesu ostvarenju jedinstvenog plana, prog-
rama, sistema i udžbenika glazbenog odgoja u vjer-
skim odgojno-obrazovnim ustanovama.

T.

SVEČANA PODJELA DIPLOMA

Stara latinska poslovice kaže: *Finis coronat opus*
(konac djelo krase). Tako daci okruno svaku školsku
godinu uspješnim ispitima, a generacija diplomanata
diplomama. Za diplomante prošli su dani lijepog đać
kog života. Zaboravilo se na napore dane školovanja,
na strah pred ispite, na tremu pred nastupe. Lica se di-
plomanata sjaje od sreće. Njihovoj sreći pridružuju
se njihovi kolege i kolegice, prijatelji, rodbina, znanci
i poglavari. Taj svečani dan nastupio je za diplomirane
crkvene glazbenike na Institutu za crkvenu glaz-
bu pri Kat. bogoslovnom fakultetu u Zagrebu 28. lip-
nja o. g. U svečano ukrašenoj dvorani prisutne je naj-
prije pozdravio predstojnik Instituta mo. Anđelko Mi-
lanović, a zatim je diplomantima uputio riječ dekan
Fakulteta dr. Celestin Tomić:

»Sestre i braćo, studenti i profesori, prijatelji i go-
sti!

Naše biće teži za Istinom, Dobrom i Lijepom. I ne
može se smiriti dok ne nađe Istinu, Dobro i Lijepo.
To je drugo ime za Boga. Zato ostaje trajno ono Au-
gustinovo: Nemirno je srce čovječje dok se ne smiri
u Bogu.

Lijepo je ono što se sviđa pogledu: sklad, red,
sjaj, kao i istina i dobro. Grčki filozofi su smatrali
da je »lijepo« vjerni izraz prirode. Kršćani da je »li-
jepo« odraz samog Boga, izraz Boga. Lijepo nije na-
prосто plod mašte, niti jedan od načina čovjekovog
izražavanja, niti neko metafizičko tumačenje stvarno-
sti. Lijepo je osjećaj, doživljaj, ugođaj u kojem nam
univerzalno postaje prisutno u posebnom, razum-
sko u osjetnom, noumenon u fenomen (Kant), vječno
u vremenitom, nadnaravno u naravnom, božansko u
ljudskom. Sav je čovjek zahvaćen. U izražaju istin-
skog lijepog čovjek nadilazi prostor i vrijeme i baca
se u apsolutno, vječno, savršeno.

Iskustvo lijepoga izrazujemo u pjesništvu, mimici,
muzici, umjetničkom stvaranju. Vrhunac dosiže u
pjesništvu u muzici. U njima čovjek otkriva čar ljud-
skog tajanstvenog postojanja, duha, traganja, smisla.
Čovjek odakle živi stavlja svoje estetske osjećaje u
službu božanstva. Religiozni osjećaj, što je najdublji,
najbitniji, istinski ljudski osjećaj, nastoji lijepom
pjesmom i muzikom izraziti. Tako već stari povi-
jesni narodi: Sumerani, Babilonci, Egipćani, Izrael,
iako je mlađi među tim starim narodima, nadvisuje i
nadživljuje sve religiozno pjesništvo i glazbu, dosiže
vrhunac religioznog muzičkog izražaja. I to duguje
objavljenoj religiji, objavi Boga u povijesti. Zato stva-
ra vrhunske pjesničke i muzičke domete.